

Σημείωμα του Επιμελητή Σύνταξης

Ταξίδια σε Τραυματισμένους Τόπους: Ανόμιες Εικόνες ενός Μοναδικού Οράματος;

Γιώργος Τσίρης

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον σχετικά με το τραύμα στη μουσικοθεραπεία (π.χ. Bensimon, Amir & Wolf 2008· Edwards & McFerran 2004· Howden 2008· Loewy & Frisch-Hara 2002· Pavlicevic 1994, 1995, 2001· Robarts 2006· Stewart 2009a, 2009b· Thompson 2007). Αυτό φαίνεται να συνδέεται με την ύπαρξη ενός σημαντικού αριθμού ανθρώπων στις κοινωνίες μας οι οποίοι αντιμετωπίζουν τις συνέπειες τραυματικών εμπειριών όπως κακοποίηση, πόλεμο, φυσικές καταστροφές ή άλλα καταστροφικά γεγονότα. Επιπλέον, οι συζητήσεις και πρακτικές που αναπτύσσονται για το τραύμα στη μουσικοθεραπεία φαίνεται να αλληλοσυνδέονται με μία βαθμιαία αλλαγή της συνειδητοποίησης της κοινωνίας σχετικά με τις άμεσες επιπτώσεις του τραύματος, αλλά και με τον ευρύτερο του αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι βιώνουν τις εμπειρίες τους σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

Το 2002 δημοσιεύθηκε το βιβλίο *Music, Music Therapy and Trauma: International Perspectives* και από τότε έχει γίνει ορόσημο στα πλαίσια των σχετικών μουσικοθεραπευτικών διαλόγων. Αυτό το βιβλίο, με επιμελήτρια την Julie Sutton, περιλαμβάνει διάφορα κεφάλαια που περιγράφουν την εργασία μουσικοθεραπευτών με άτομα που έχουν βιώσει ποικίλες τραυματικές εμπειρίες σε ένα εύρος πολιτισμικών, κοινωνικο-πολιτικών και οικονομικών πλαισίων· μία ποικιλομορφία η οποία αντικατοπτρίζει το παγκόσμιο πρόβλημα του τραύματος, καθώς και την επιρροή αυτού που εκτείνεται πέρα από τα σύνορα κοινοτήτων και χωρών.

Πιο πρόσφατα, στις 15-16 Σεπτεμβρίου 2010, ένα εργαστήριο προηγμένης έρευνας διοργανώθηκε από το NATO και πραγματοποιήθηκε στην Άγκυρα της Τουρκίας. Το εργαστήριο αυτό, με τίτλο «*Νέες θεραπευτικές προσεγγίσεις για την καταπολέμηση των αρνητικών επιπτώσεων της τρομοκρατίας – Η μουσικοθεραπεία κατά των αρνητικών επιπτώσεων*

της τρομοκρατίας», επικεντρώθηκε στις θεραπευτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές αποκατάστασης της μουσικοθεραπείας για την επαναφορά της ευημερίας και την ομαλοποίηση της ζωής των ανθρώπων που έχουν βιώσει τραυματικά γεγονότα ιδίως σε σχέση με την τρομοκρατία. Οι ομιλητές αντιπροσώπευαν διάφορες χώρες ανά την υφήλιο (όπως Αλβανία, Βέλγιο, Βόρεια Ιρλανδία, Γερμανία, Ελβετία, Ελλάδα, Εσθονία, ΗΠΑ, Ισπανία, Καζακστάν, Ολλανδία, Ουκρανία, Πολωνία, Τουρκία και Τσεχία) και συζήτησαν τις επιπτώσεις του τραύματος στις διάφορες κοινότητες και κοινωνίες εντός των οποίων εργάζονται: από τους πρόσφυγες του Κοσσυφοπεδίου κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου, στους τραυματισμένους νεαρούς άνδρες της Βόρειας Ιρλανδίας, και τις ταραχές στην Ελλάδα τον Δεκέμβριο του 2008.

Τα δύο άρθρα που περιλαμβάνονται στο νέο τεύχος του *Approaches* έρχονται να συμβάλουν σε αυτό το αναπτυσσόμενο πεδίο διαλόγου στη μουσικοθεραπεία. Αντανακλούν ποικίλες προσεγγίσεις και πρακτικές σε αυτόν τον χώρο εργασίας: από την ατομική μουσικοθεραπεία με μία σεξουαλικά κακοποιημένη έφηβο σε μία ψυχιατρική κλινική στη Δυτική Ευρώπη, σε μία κοινοτικά-βασισμένη ομαδική μουσικοθεραπεία με παιδιά σε ένα μετα-πολεμικό περιβάλλον στην Ανατολική Αφρική.

Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο άρθρο είναι από την Marieke Degryse η οποία γράφει για τη μουσικοθεραπευτική της πρακτική σε μία ψυχιατρική μονάδα για παιδιά με ειδικές μαθησιακές ανάγκες στο Βέλγιο. Ακολουθώντας μία ψυχοδυναμική προοπτική, παρουσιάζει κλινικό υλικό από την ατομική της εργασία με μία έφηβο με μαθησιακές και συμπεριφορικές δυσκολίες που είχε κακοποιηθεί σεξουαλικά. Εξερευνά τον ρόλο των τραγουδιών και του παιχνιδιού στη μουσικοθεραπεία όταν κανείς δουλεύει με τραύμα και επιθετικότητα. Επίσης, αναλύει πώς «η

μουσική και το σώμα γίνονται σαν δύο σπασμένοι καθρέπτες, αντανακλώντας ο ένας τον άλλον» (σ. 49) θέτοντας ορισμένες ερωτήσεις σχετικά με τη φύση της μουσικής και της χρήσης του αυτοσχεδιασμού σε αυτό το πλαίσιο εργασίας.

Στο επόμενο άρθρο η Bethan Lee Shrubsole εστιάζει στο έργο της στην Αφρική. Γράφει σχετικά με το *Music for Peaceful Minds* – μία υπηρεσία μουσικοθεραπείας για παιδιά την οποία ίδρυσε η ίδια το 2008 στη μετα-πολεμική Βόρεια Ουγκάντα. Αυτό το άρθρο επικεντρώνεται στην ομαδική μουσικοθεραπεία σε ένα κοινωνικό περιβάλλον το οποίο έχει πληγεί από τραύματα που προκλήθηκαν από εμπειρίες πολέμου και σύγκρουσης. Σε αυτό το πλαίσιο, η Shrubsole διερευνά τον εν δυνάμει ρόλο της θρησκείας και της πίστης στη μουσικοθεραπεία, καθώς και τις προκλήσεις που η πολιτισμική, γλωσσική και μουσική διαφορετικότητα επέφερε στη δουλειά της ως μία αγγλίδα θεραπεύτρια εργαζόμενη στην Ουγκάντα.

Τα παραπάνω άρθρα ακολουθούν δύο βιβλιοκριτικές από την Claire Hope και τον Simon Procter αντίστοιχα. Η Hope παρουσιάζει το βιβλίο *Music Therapy with Children and their Families* που επιμελήθηκε από τις Amelia Oldfield και Claire Flower και δημοσιεύθηκε το 2008. Ο Procter παρουσιάζει το βιβλίο της Randi Rolvsjord με τίτλο *Resource-Oriented Music Therapy in Mental Health Care* που δημοσιεύθηκε πρόσφατα, αλλά ήδη φαίνεται να «... έχει σημαντική επίδραση στα όσα – αν μη τι άλλο – έχει να προσφέρει η μουσικοθεραπεία στους ανθρώπους στα επόμενα χρόνια» (σ. 68).

Αυτό το τεύχος του *Approaches* ολοκληρώνεται με την προσφορά ορισμένων πληροφοριών και συλλογών δημοσιεύσεων που ελπίζω να φανούν χρήσιμες στο αναγνωστικό κοινό: i) Νέες Διεθνείς Δημοσιεύσεις (2009-2010), και ii) Προσεχή Δρώμενα. Αυτές οι πληροφορίες λειτουργούν συμπληρωματικά με το ηλεκτρονικό υλικό του *Approaches* που διατίθεται δωρεάν στον ιστοχώρο του <http://approaches.primarymusic.gr>. Αυτό το υλικό συμπεριλαμβάνει τους πρόσφατα ανανεωμένους συνδέσμους του *Approaches* όπου κανείς μπορεί να βρει μία πληθώρα από συλλόγους, εκπαιδευτικά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα, forums και δίκτυα, περιοδικά και βάσεις δεδομένων, καθώς και παροχές υπηρεσιών μουσικοθεραπείας και ειδικής μουσικής παιδαγωγικής.

Ελπίζω αυτό το τεύχος του *Approaches* να ενισχύσει την επίγνωση μας για την ποικιλομορφία των μουσικοθεραπευτικών πρακτικών και προσεγγίσεων, αλλά και για τη μοναδικότητά τους - ως ανόμοιες εικόνες ενός μοναδικού οράματος: να ανταποκρινόμαστε στις ανάγκες της ανθρωπότητας για ανάπτυξη και ευημερία· να μεταμορφώνουμε τις ζωές των ανθρώπων και της κοινωνίας μέσω μουσικών πράξεων υγείας.

Βιβλιογραφία

- Bensimon, M., Amir, D., & Wolf, Y. (2008). Drumming through trauma: Music therapy with post-traumatic soldiers. *The Arts in Psychotherapy*, 35(1), 34-48.
- Edwards, J., & McFerran, K. (2004). Educating music therapy students about working with clients who have been sexually abused. *The Arts in Psychotherapy*, 31(5), 335-348.
- Howden, S. (2008). Music Therapy with Traumatized Children and their Families in Mainstream Primary Schools: A Case Study. In A. Oldfield & C. Flower (Eds.), *Music Therapy with Children and their Families* (pp. 103-120). London: Jessica Kingsley.
- Loewy, J. & Frisch-Hara, A. (2002). *Caring for the Caregiver: The Use of Music and Music Therapy in Grief and Trauma*. Silver Spring, MD: American Music Therapy Association.
- NATO (2010). Advanced research workshop “*New Therapy Approaches in Countering the Negative Effects of Terrorism – Music Therapy against the Negative Effects of Terrorism*”, 15-16 September 2010, Ankara, Turkey. Retrieved from www.musictherapy2010arw.com
- Oldfield, A. & Flower, C. (Eds.) (2008). *Music Therapy with Children and their Families*. London: Jessica Kingsley.
- Pavlicevic, M. (1994). Between chaos and creativity: Music therapy with traumatised children in South Africa. *Journal of British Music Therapy*, 8(2), 4-9.
- Pavlicevic, M. (1995). Transforming a violent society: Music therapy in South Africa. *Human Development*, 16(2), 39-42.
- Pavlicevic, M. (2001). Fragile Rhythms: Music Therapy with Children in South Africa. In M. Smyth & K. Thomson (Eds.), *Working with Children and Young People in Violently Divided Societies*. Belfast: CCIC and the University of Ulster.
- Robarts, J. (2006). Music therapy with sexually abused children. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 11(2), 249-269.
- Rolvsjord, R. (2010). *Resource-Oriented Music Therapy in Mental Health Care*. Gilsum, NH: Barcelona.
- Stewart, K. (2009a). PATTERNS - A model for evaluating trauma in NICU music therapy: Part 1- Theory and design. *Music and Medicine*, 1(1), 29-40.

Stewart, K. (2009b). PATTERNS - A model for evaluating trauma in NICU music therapy: Part 2 - Treatment parameters. *Music and Medicine*, 1(2), 123-128.

Sutton, J. (Ed.). (2002). *Music, Music Therapy and Trauma*. London: Jessica Kingsley.

Thompson, S. (2007). Improvised stories in music therapy with a child experiencing abuse. *British Journal of Music Therapy*, 21(2), 43-52.

Παραπομπή αυτού του κειμένου:

Τσίρης, Γ. (2010). Ταξίδια σε τραυματισμένους τόπους: Ανόμοιες εικόνες ενός μοναδικού οράματος. *Approaches: Μουσικοθεραπεία & Ειδική Μουσική Παιδαγωγική*, 2(2), 43-45. Ανακτήθηκε από <http://approaches.primarymusic.gr>